

DEN SOCIOØKONOMISKE REFERENCE

FOR RESULTATERNE AF DE NATIONALE TEST

- EN VEJLEDNING TIL SKOLELEDERE OG KOMMUNER

DEN SOCIOØKONOMISKE REFERENCE FOR RESULTATERNE AF DE NATIONALE TEST

Alle elever i folkeskolen skal i løbet af deres skoletid gennemføre ti obligatoriske nationale test. Skoleledere og kommuner får adgang til skolens testresultater, ligesom de får oplyst en socioøkonomisk reference, der tager højde for forskelle i skolernes elevgrundlag. Denne pjece informerer om, hvordan skoler og kommuner kan aflæse og bruge den socioøkonomiske reference i vurderingen af en skoles testresultater.

INDHOLD

- 2** Den socioøkonomiske reference for resultaterne af de nationale test
- 3** Hvad er den socioøkonomiske reference?
- 4** Hvordan læses den socioøkonomiske reference?
- 5** Hvordan kan man bruge den socioøkonomiske reference?
- 6** Statistisk usikkerhed
- 7** Vurder resultaterne i det store perspektiv
- 7** Bag om den socioøkonomiske reference

HVAD ER DEN SOCIOØKONOMISKE REFERENCE?

Den socioøkonomiske reference viser, hvordan elever på landsplan med samme baggrundsforhold som skolens elever har klaret testene. *Socioøkonomisk* refererer til elevernes sociale og økonomiske baggrund, mens *reference* fortæller, at tallet kan bruges som et sammenligningsgrundlag for skolens faktisk opnåede resultater.

Den socioøkonomiske reference bliver beregnet ud fra skolens elevgrundlag. I beregningen indgår nogle udvalgte faktorer på individniveau som for eksempel køn, etnisk oprindelse og forældrenes uddannelse og indkomst – altså faktorer, som skolen ikke har indflydelse på.

Mange undersøgelser viser, at elevernes faglige niveau ofte hænger sammen med deres sociale baggrund. På skoleniveau viser det sig ved, at skoler, der har mange elever fra ressourcerstærke hjem, ofte har bedre gennemsnitsresultater i test og prøver end skoler, hvor eleverne kommer fra mindre ressourcerstærke hjem. Den socioøkonomiske reference tager højde for elevernes baggrundsforhold og kan derfor være en hjælp i vurderingen af en skoles testresultater.

HVORDAN LÆSES DEN SOCIOØKONOMISKE REFERENCE?

Skolelederen og kommunens repræsentant har via deres personlige UNI-login adgang til den socioøkonomiske reference på www.evaluering.uvm.dk. I testsystemet findes den socioøkonomiske reference ved at klikke på "Årsresultater" i venstremenuen.

Først ses en tabel (tabel 1) med skolens årsresultater for hver test. I tabellen indgår der også et resultat for hele landet og for kommunernes vedkommende et resultat for hele kommunen. For at komme videre til den socioøkonomiske reference skal man klikke på "Se mere" til højre i tabellen.

Tabel 1

Dansk, læsning, 6. klasse	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse	Samlet vurdering	Antal	Resultatfordeling	Socioøkonomisk reference
ABC Testskole 8	64	59	61	61	44	Se grafik	Se mere
Hele kommunen	52	50	48	50	265	Se grafik	
Hele landet	52	51	51	51	50551	Se grafik	

Resultaterne gives på en skala fra 1-100

Tabel 2

Dansk, læsning, 6. klasse	Sprogforståelse	Afkodning	Tekstforståelse	Samlet vurdering	Antal
ABC Testskole 8 – årsresultater	64	59	61	61	44
ABC Testskole 8 – socioøkonomisk reference	53	52	53	53	-
Forskel	11*	7	8	8	-

Resultaterne gives på en skala fra 1-100

Tabellen (tabel 2) viser tre tal for hvert profilområde og for testen samlet set:

Årsresultater: Skolens gennemsnitsresultat (opgøres på en skala fra 1 til 100).

Socioøkonomisk reference: Hvordan elever på landsplan med samme baggrundsforhold som skolens elever har klaret testen. Det opgøres også på en skala fra 1 til 100 og kan derfor sammenlignes med årsresultatet.

Forskel: Forskellen mellem skolens årsresultater og den socioøkonomiske reference. Vær opmærksom på, at forskellen kun er statistisk sikker, hvis der er en stjerne (*) ud for tallet.

HVORDAN KAN MAN BRUGE DEN SOCIOØKONOMISKE REFERENCE?

I langt de fleste tilfælde vil skolens elever have klaret testen på niveau med andre elever på landsplan med samme baggrundsforhold (cirka 80-95 procent af skolerne, afhængigt af profilområde).

Hvis skolens årsresultat er højere end den socioøkonomiske reference, og der er en stjerne (*) ud for forskellen, betyder det, at skolens elever har klaret testen bedre end elever på landsplan med samme baggrundsforhold. (Forskellen er statistisk signifikant).

Hvis skolens årsresultat er lavere end den socioøkonomiske reference, og der er en stjerne (*) ud for forskellen, betyder det, at skolens elever har klaret testen ringere end elever på landsplan med samme baggrundsforhold. (Forskellen er statistisk signifikant).

Hvis der er en forskel mellem skolens socioøkonomiske reference og årsresultatet, som der ikke er en stjerne (*) ud for, kan forskellen skyldes statistisk usikkerhed. I så fald kan man ikke sige, at skolens elever har klaret testen bedre eller ringere end andre elever på landsplan med samme baggrundsforhold.

Vær opmærksom på, at oplysninger om socioøkonomisk reference er fortrolige ligesom andre resultater fra de nationale test.

Eksempel: Opfølgning fra kommunen på matematikniveauet i 3. klasse

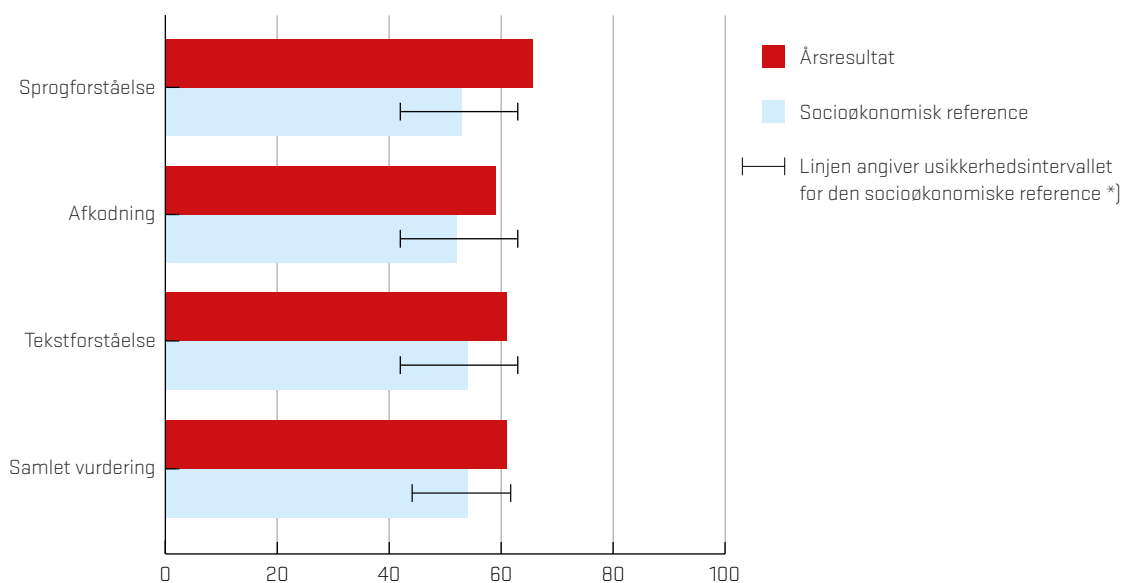
En kommune har lagt mærke til, at en af skolerne i området har et årsresultat på 45 og derfor ligger noget under landsgennemsnittet for matematik i 3. klasse, som i år er 51.

Skolen mener selv, at det går godt, og lederen har haft særlig fokus på matematik i de små klasser med god feedback fra både lærere og forældre. Leder og kommune ser derfor sammen nærmere på den socioøkonomiske reference for at vurdere, om det relativt dårlige årsresultat kan hænge sammen med elevgrundlaget på skolen.

Den socioøkonomiske reference for matematiktesten i 3. klasse viser sig at være 35, så forskellen fra årsresultatet er 10. Der er en stjerne (*) ved siden af tallet, så forskellen er statistisk sikker. Skolens elever har altså klaret testen bedre end elever på landsplan med samme baggrundsforhold. Skolens fokus på matematik i de små klasser tyder altså på at have en positiv indflydelse på elevernes præstationer, men skolens årsresultat er stadig under landsgennemsnittet.

I beregningen af den socioøkonomiske reference vil der altid være en vis statistisk usikkerhed, og det vil der også være ved forskellen mellem referencen og skolens årsresultat. Usikkerheden opgøres som et interval for den socioøkonomiske reference (figur 1 – markeret med en sort linje).

Figur 1

Hvis skolens årsresultat ligger uden for intervallet for den socioøkonomiske reference, er forskellen statistisk signifikant, og det er markeret med en stjerne (*). Det betyder, at skolens elever med stor sandsynlighed har klaret sig bedre eller ringere end andre elever på landsplan med samme baggrundsforhold.

Hvis skolens årsresultat ligger inden for intervallet for den socioøkonomiske reference, er forskellen ikke statistisk signifikant. Det betyder, at skolens elever sandsynligvis har klaret testen ligesom andre elever på landsplan med samme baggrundsforhold (cirka 80-95 procent af skolerne, afhængigt af profilområde).

Hvis forskellen på skolens resultat og den socioøkonomiske reference er signifikant, betyder det med andre ord, at forskellen med rimelig stor statistisk sikkerhed er reel og ikke blot et udtryk for tilfældig variation.

Vær opmærksom på, at usikkerhedsintervallet kan være større eller mindre, afhængigt af hvor mange elever der går på skolen. For eksempel kan en forskel på 12 mellem årsresultatet og den socioøkonomiske reference være statistisk signifikant på en skole med mange elever, mens en tilsvarende forskel ikke nødvendigvis er statistisk signifikant på en skole med få elever. Det skyldes, at risikoen for tilfældig variation bliver større, jo færre elevers resultater der indgår i beregningerne.

På figuren ovenfor er det således kun i sprogforståelse, at skolens årsresultat er statistisk signifikant bedre end andre elever på landsplan med samme baggrundsforhold.

VURDER RESULTATERNE I DET STORE PERSPEKTIV

En skoles testresultater kan variere fra år til år, og det samme gælder den socioøkonomiske reference. Derfor er det en god idé at holde øje med en skoles årsresultater og socioøkonomiske reference over en årrække for at få et mere nuanceret billede af skolens præstation på de områder, der bliver testet.

Samtidig skal man være opmærksom på, at beregningen af den socioøkonomiske reference ikke tager højde for alle de forhold, som skolen ikke har indflydelse på. Der kan være andre forhold, der har betydning for elevernes resultater, men som ikke er statistisk målbare eller registrerede – for eksempel en sygdom eller et handicap. Derfor kan en statistisk signifikant forskel på årsresultatet og den socioøkonomiske reference ikke altid kun tilskrives skolens indflydelse.

Dette kan for eksempel vise sig på en specialskole for ordblinde. Her vil et årsresultat, som er lavere end den socioøkonomiske reference, kunne forekomme, uden at det er et udtryk for skolens indsats, da den socioøkonomiske reference ikke tager højde for eksempelvis ordblindhed.

BAG OM DEN SOCIOØKONOMISKE REFERENCE

En skoles socioøkonomiske reference bliver beregnet ved hjælp af en statistisk model. I modellen indgår der en række registerbaserede oplysninger på personniveau om elevernes baggrundsforhold. Oplysningerne hentes fra Danmarks Statistik. Baggrundsforholdene er:

- Køn
- Alder
- Etnicitet
- Oprindelsesland
- Forældrenes uddannelsesniveau
- Forældrenes arbejdsmarkedsstatus
- Forældrenes ledighedsgrad
- Forældrenes indkomst
- Familietype
- Antal børn i familien
- Placering i søskendeflokken

I modellen analyseres sammenhængen mellem testresultaterne og de forskellige baggrunds faktorer, som skolen ikke har indflydelse på. Det er kun de faktorer, der statistisk viser sig at hænge sammen med testresultaterne, som indgår i de endelige beregninger. På baggrund af analyserne beregnes skolens socioøkonomiske reference, som er et statistisk udtryk for, hvordan elever på landsplan med lignende baggrundsforhold har klaret testene. Selve beregningerne foregår på elevniveau, men den socioøkonomiske reference præsenteres kun på skoleniveau.

Modellen er udviklet af UNI•C Statistik & Analyse i samarbejde med Skolestyrelsen og er baseret på forskningsbaserede og anerkendte metoder til statistisk korrektion.

Titel:	Den socioøkonomiske reference for resultaterne af de nationale test
Undertitel:	– en vejledning til skoleledere og kommuner
Udgiver:	Styrelsen for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Grundskolen (Skolestyrelsen)
Institution:	Styrelsen for Evaluering og Kvalitetsudvikling af Grundskolen
Artikelredaktion:	Stine Sønberg Madsen, Skolestyrelsen, Kontor for Afgangsprøver, Test og Evalueringer
Produktion:	Werner Hedegaard, Undervisningsministeriet, Kommunikationssekretariatet
Andre bidragydere:	Scanprint A/S (grafisk tilrettelæggelse)
Emneord:	folkeskolen, nationale test, socioøkonomisk reference
Sprog:	Dansk
URL:	www.skolestyrelsen.dk
Den elektroniske udgaves ISBN:	978-87-92140-83-8
Pris for den elektroniske udgave:	0 kroner
Version:	1,0
Versionsdato:	2011-02-24

